

**МІЖНАРОДНА ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В НАВЧАННІ ІСТОРІЇ
(на прикладі Навчально-наукового інституту історії
та соціогуманітарних дисциплін)**

Процес навчання історії та інших суспільних дисциплін наразі перебуває на стадії переосмислення підходів, форм та методів. Реформування освітньої галузі, що триває в Україні, спонукає до пошуку засобів заповнення лакун, які утворюються через дисбаланс мір та заходів перебудови освітньої галузі загалом та соціогуманітарної зокрема. До таких проблемних моментів відноситься необхідність запровадження нових навчальних історичних дисциплін, перегляд або поглиблення вже існуючих у відповідності до нових суспільних викликів.

Одним із ефективних інструментів вирішення даної проблеми може стати залучення додаткового (недержавного) фінансування з альтернативних джерел. До таких можна віднести фандрайзингові активи, донорські надходження (як зарубіжні так і вітчизняні), краудфандинг, волонтерську діяльність тощо.

Проектна діяльність, спрямована на залучення недержавних коштів на підтримку навчального процесу у вітчизняних вишах – відносно нове явище, яке ще не ставало предметом глибокого комплексного дослідження. Проте, з огляду на певний досвід, уже напрацьований Україною в цій царині, заслуговують на увагу як загальні праці з проєктного менеджменту, так і окремі розвідки. Питанням запровадження механізмів проєктного менеджменту в освіті присвячені роботи Придатко О.В., Рябової З.В., Єрмоленко А.Б., Махині Т.А. [4; 5], на увагу заслуговують також дослідження більш досвідчених в освітньому менеджменті зарубіжних учених Fitch P., Barr M., McClellan G., Yemini M., Oplatka I., Sagie N. [1; 2] та ін. Однак міжнародна проєктна діяльність в навчанні історії та суспільних дисциплін не ставала предметом спеціальної уваги.

Метою даної розвідки є аналіз ефективності міжнародної проєктної діяльності в навчанні історії на прикладі досвіду Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін.

Як зазначається у звіті з дослідження сфери вищої освіти в Україні, підготовленому 2019 р. James Gresham та Diego Ambas для Групи Світового Банку (World Bank Group), чимало вишів стикаються з недостатністю ресурсів для надання якісної освіти, що відповідає б потребам ринку праці. Крім того, поточна система не заохочує високої якості та майстерності на рівні програм, факультетів або закладів [3, с. 20]. В процесі глобалізації освітня сфера в пошуках підвищення ефективності дедалі частіше звертається за досвідом бізнесових інституцій, зокрема, впроваджуючи різноманітні моделі та практики проєктного менеджменту. Проте, такі запозичення в процесі адаптації до сфери освіти вимагають відповідної

концептуалізації, приведення у відповідність до вимог та викликів освітньої галузі. В західних, зокрема, американських, дослідженнях з проєктного менеджменту беззаперечним є визнання того факту, що будь-яка адміністративна посада у ЗВО тією чи іншою мірою пов'язана з відповідальністю за фінансовий менеджмент [1, с. 1.]. Тому навички із залучення коштів є невід'ємним інструментом діяльності працівника вищої освіти, від пересічного викладача до ректора.

Навчально-науковий інститут історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського активно долучився до залучення коштів міжнародних програм для уможливлення викладання додаткових актуальних на сьогодні історичних дисциплін з 2015 року. За цей час Інститут взяв участь в розробці та імплементації низки проєктів, представлених в таблиці (Таб. 1).

Таблиця 1. Участь Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін в імплементації міжнародних проєктів.

Назва програми	Номер проєкту, реєстраційний номер в Україні	Організація-бенефіціар	Назва проєкту, керівник
Erasmus+ Jean Monnet Activities	565243-EPP-1-2015-1-UA-EPPJMO-MODULE Реєстр. номер в Україні 3336	Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка	Навчальний модуль «Концепт Європи: від ідеї до реалізації» Керівник - доц. Кеда М.К.
Erasmus+ Jean Monnet Activities	599704- EPP-1-2018-1-UA-EPPJMO-MODULE Реєстр. номер в Україні 4006	Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка	«Європейські антигиталітарні практики» Керівник - проф. Столяр М.Б.
ЕАРТС EU project within Eastern Partnership Territorial Cooperation Programme Belarus-Ukraine	№ 83265672 Реєстр. номер в Україні 3810	Головний заявник – НУО «Зелений Хрест» (Білорусь) Заявник 2 – Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка	«Від малих/місцевих музейних форм до широкого транскордонного культурного співробітництва» Керівник – Вигонна А.А. (Білорусь) Менеджер від України – Доц. Кеда М.К.
Erasmus+ Jean Monnet Activities	611363- EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-MODULE	Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка	«Європейська освітня сфера: можливість та виклики для України» Керівник– проф. Острянюк А.М.
Erasmus+ Jean Monnet Activities	611810-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-CHAIR	Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка	«Культурний вимір Європи» Керівник – доц. Кеда М.К.

Викладачі Інституту також беруть активну участь в проєктах інших організацій України. Так, 2016–2017 н.р. в партнерстві з ГО «Вектор Плюс» на

базі Інституту за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» було реалізовано проєкт «Ромські студії в Чернігівському національному педагогічному університеті». Це дало змогу розробити цікавий курс з історії ромів, видати відповідну методичну літературу для вузів України, залучити широку громадськість до обговорення проблем адаптації ромів в суспільстві, заохотити студентів до участі в подальших дослідженнях історії цього народу, подолати низку соціальних стереотипів, пов'язаних з цією нацменшиною.

2019 року команда викладачів Інституту (відповідальна особа – доц. Стрілюк О.Б.) долучилась до участі в проєкті «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність», що реалізується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів в Україні (IREX). Очікується, що завдяки проєкту студенти та викладачі Інституту отримають можливість розвивати навички критичного мислення та інфо-медійної грамотності та зможуть імплементувати набуті знання в процес вивчення та викладання історії.

Досвід останніх років засвідчує високу ефективність міжнародної проектної діяльності Інституту в питаннях розробки й впровадження нових історичних та соціогуманітарних курсів. Вимірювання показників цієї діяльності супроводжується низкою не вирішених на сьогодні викликів, зокрема, стосовно критеріїв вимірювання успішності (крім прямих кількісно-якісних показників у вигляді оцінювання знань студентів). Проектний менеджмент, властивий здебільшого бізнес-діяльності, в освітньому секторі має низку особливостей [4, с. 43], освітнє поле сприймається багатьма як дуже унікальне, контекстно специфічне середовище, до якого важко застосувати бізнес-терміни, бізнес-моделі та застосувати показники їх успішності в галузі освіти [2, с. XII].

Керуючись тим, що вимірювання результатів міжнародної проектної діяльності в навчанні історії на сьогодні ще не усталений процес, який характеризується відсутністю чітко визначених критеріїв вимірювання, ми умовно поділили результати на **економічні, соціальні та освітні**. З 2015 року по 2019 р. в Інституті повністю завершено імплементацію двох проєктів Європейського Союзу програм EaPTC та Erasmus+, та проєкту Міжнародного фонду «Відродження» в партнерстві з ГО «Вектор Плюс». Це дозволяє говорити про наступні результати.

Економічні. Передусім – це покращення матеріально-технічної бази: три аудиторії Інституту обладнані стаціонарними мультимедійними проєкторами, закуплено ноутбуки, фотоапарат, витратні матеріали для техніки, фліпчарти. За проєктами програм EaPTC та Erasmus+ викладачі отримували зарплату за європейськими стандартами.

Соціальні. 18 викладачів Інституту та понад 360 студентів залучені до нових форм і методів роботи. Фінансовий відділ університету долучився до нових практик міжнародного фінансового менеджменту. Інститут значно активізував міжнародну кооперацію, розширилась співпраця викладачів з вітчизняними науковими, дослідницькими й освітніми установами: APREI (Асоціація викладачів та дослідників Європейської інтеграції), UESA (Українська асоціація Європейських студій), інші університети тощо. Відкритість інформації, створення сайтів та сторінок проєктів у соціальних мережах зробили напрацювання доступними для широкої громадськості, посприявши, таким чином, популяризації історичної науки.

Освітні. Запроваджені нові форми роботи з історичним матеріалом, студенти отримали можливість складати заліки у формі колективних проєктів, креативно застосовувати набуті знання про ЄС. Успішна імплементація проєкту з історії ЄС мала наслідком створення нової спеціалізації «Європейські студії», появу нових тем для наукових досліджень як студентів, так і викладачів. У підсумку реалізації проєктів виокремились нові історичні дисципліни «Концепт Європи» та «Ромські студії», видано низку навчально-методичних посібників та практикумів, розроблено нові туристично-музейні маршрути тощо.

З огляду на високі показники результативності міжнародної проєктної діяльності в питаннях залучення коштів для формуванні нових і вдосконалення наявних компетенцій у майбутніх випускників-істориків прийнято рішення розробити й запровадити спеціальну дисципліну «Проектний менеджмент» для студентів бакалаврату й магістратури Навчально-наукового інститут історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського.

Отже, завдяки міжнародній проєктній діяльності поживляється дослідницько-наукова робота, переформатовуються старі й розробляються нові історичні курси й програми, освітня діяльність перебудовується на основі інноваційних підходів. Це, своєю чергою, забезпечує сталий розвиток ЗВО відповідно до міжнародних норм і стандартів.

Список використаних джерел та літератури:

1. Barr Margaret J., McClellan George S. Budgets and Financial Management in Higher Education. 3d ed. San-Francisco, 2018. 240 p.
2. Yemini M., Oplatka I, Sagie N. Project Management in Schools: New Conceptualizations, Orientations, and Applications. 2018. 134 p.
3. Дослідження сфери освіти в Україні. 2019 р. До більшої результативності, справедливості та ефективності / James Gresham, Diego Amba; World Bank Group. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/790931568661644788/pdf/Overview.pdf>
4. Придатко О.В. Освітні проєкти та програми як об'єкт проєктного менеджменту // Управління розвитком складних систем. 2015. № 24. С. 42–48.
5. Рябова З.В., Єрмоленко А.Б., Махия Т.А. Проектний менеджмент для інноваційного розвитку освітніх організацій України. Одеса, 2017. 124 с.